

Radoszkowicze, nadetatowe miasto, niegdyś gród w województwie mińskim, rządzący się prawami magdeburskimi. Obecnie leży w powiecie wilejskim, gub. wileńskiej, o 5 mil od Mińska, przy starym trakcie, wiodącym do Wilna, przy połączeniu dwóch niewielkich rzeczulek Hujki i Wiazynki.

Odległość od kolei żel. Lib.-Romeńs. wiorst 7. Radoszkowicze łączy ze stacją tegoż imienia szosa, zbudowana przed paru laty.

Pierwsza wzmianka historyczna o Radoszkowiczach sięga fundacji kościoła w 1467 r. przez Piotra Sienkę Giedygałdowicza, kasztelana wileń. i żonę jego Bogumiłę. Kościół ten spłonął w 1734 r., ale portrety

fundatorów ocalały. Drugi, odbudowany na temże miejscu, padł ofiarą piorunu w pierwszej połowie zeszłego wieku. Część dokumentów i starych metryk spłonęła, ale portrety Giedygałdowiczów znów ocalały i figurują, jako zabytek przeszłości, we wzniesionej poraz trzeci, za staraniem miejscowego proboszcza, ks. Drawdzika, wspaniałej mурowanej świątyni, konsek. w 1859 r.

Po rozbiórce kraju i zniesieniu starostwa, Radoszkowicze szybko upadać zaczęły. Utraciły olbrzymi szmat ziemi, odjęto miastu liczne wsie, a choć pozostało mu jeszcze z nadań królowej Bony, około 2,000 dziesięcin ziemi, zwanej dotąd „Królewszczyzną“ lecz z tego obszaru wskutek złego samorządu, miasto ma za ledwie obecnie paręset rb. dochodu. Gdy się handel urwał, mieszczaństwo poczęło pleśnieć, wpadając w coraz większą ciemnotę, a z niej do złych nałogów i występku. Stąd pomimo posiadanych gruntów i młynu, uposażenia, jakiego inne miescziny nie mają wcale, doszło niemal do ubóstwa.

W niekulturalnych rękach dochody miejskie wciąż maleją i rozplywają się w nicość. Wobec tego, ludzie dobrej woli, ziemiaństwo okoliczne i inteligencja miejska, idąc za inicjatywą p. Ant. Kicińskiego, który wyszedłszy z łona mieszczan, zdołał wzbić się do wyżyn naukowych, zawiązało się przed paru laty, zalegalizowane przez władzę, „Stowarzyszenie obywateli okolic Radoszkowicz“, mające na celu szerzenie kultury wśród warstw ludowych i pod-

niesienia poziomu moralnego i umysłowego, wśród mieszczaństwa radoszkowickiego.

Prace Stowarzyszenia, acz wciąż krępowane przez władze, postępują i już zaczynają wydawać owoce. W myśl przeciwdziałania szerzonej kulturze, powstało w miasteczku kilka nowych szkół rosyjskich oraz 4-0 klasowa szkoła miejska, gdzie się wykłada dla katolików religja po polsku. Miasto posiada brukowane ulice, latarnie, straż ochotniczą, urząd pocztowy i telegraficzny.

Na cmentarzu miejscowym, gdzie się znajduje wiele ładnych nagrobków, spoczywa ś. p. Aleksander Tyszyński, profesor b. Szkoły Głównej w Warszawie, znany krytyk i literat. Radoszkowicze liczą około 5,000 ludności, z których przeszło 3,000 żydów.